

Moduł I: Regulacje prawne dotyczące dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w przedszkolu

Wydział Specjalnych Potrzeb Edukacyjnych

Jolanta Rafał-Łuniewska

Regulacje prawne

- **ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty**
- **akty wykonawcze do ustawy - rozporządzenia ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania**

Ustawa o Systemie Oświaty

- Zgodnie z art. 71b ust. 1 ww. ustawy kształceniem specjalnym obejmuje się dzieci i młodzież niepełnosprawną wymagającą stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy. Kształcenie to może być prowadzone w formie nauki **w przedszkolach** /szkołach ogólnodostępnych, integracyjnych, specjalnych i ośrodkach.
- Jednocześnie w myśl art. 14 ust. 1 ustawy o systemie oświaty wychowanie przedszkolne obejmuje dzieci w wieku 3-6 lat i jest realizowane w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz w innych formach wychowania przedszkolnego (3-5 lat).

Organ prowadzący przedszkole

Obowiązkiem organu prowadzącego przedszkole/szkolę/placówkę jest, zgodnie z art. 5 ust. 7 pkt 1 ww. ustawy, zapewnienie wszystkim dzieciom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki.

- Ustawa o systemie oświaty reguluje również kwestie związane z **zapewnieniem uczniom niepełnosprawnym bezpłatnego transportu do przedszkoli, szkół i placówek.**
- Zgodnie z art. 14a ust. 4 ustawy obowiązkiem gminy jest zapewnienie niepełnosprawnym dzieciom sześciolatniom bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do najbliższego przedszkola, oddziału przedszkolnego w szkole podstawowej lub ośrodka umożliwiającego dzieciom z głębokim upośledzeniem umysłowym, a także dzieciom upośledzonym umysłowo ze sprzężonymi niepełnosprawnościami realizację rocznego obowiązkowego przygotowania przedszkolnego albo zwrot kosztów przejazdu ucznia i opiekuna środkami komunikacji publicznej, jeżeli dowożenie zapewniają rodzice. Przez najbliższe przedszkole, szkołę czy ośrodek należy rozumieć taką placówkę, która zapewnia odpowiednie warunki do kształcenia specjalnego zgodnie z zaleceniami poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym również zajęcia specjalistyczne wskazane w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego.

Wybrane regulacje prawne

- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 października 2013 r. w sprawie organizowania wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci (Dz. U. poz. 1257)
- rozporządzenie MEN z 30 kwietnia 2013 r. w sprawie udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. poz. 532)
- rozporządzenie MEN z 24 lipca 2015 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz ośrodkach (Dz. U. z 2015 r. poz. 1113)
- rozporządzenie MEN z dnia 23 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad organizowania zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży upośledzonych umysłowo w stopniu głębokim (Dz. U. poz. 529)
- rozporządzenie MEN z 12 maja 2011 r. w sprawie rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych (Dz. U. Nr 109, poz. 631)

Wybrane regulacje prawne

- rozporządzenie MEN z 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz szkół publicznych (Dz. U. Nr 61, poz. 624, z późn. zm.)
- rozporządzenie MEN z dnia 1 lutego 2013 r. w sprawie zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym poradni specjalistycznych (Dz. U. poz. 199)
- rozporządzenie MEN z dnia 8 marca 2013 r. w sprawie organizacji kształcenia oraz warunków i form realizowania specjalnych działań opiekuńczo-wychowawczych w szkołach specjalnych zorganizowanych w podmiotach leczniczych i jednostkach pomocy społecznej (Dz. U. poz. 380)
- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 sierpnia 2014 r. w sprawie sposobu i trybu organizowania indywidualnego rocznego przygotowania przedszkolnego oraz indywidualnego nauczania (Dz. U. poz. 1157)

Specjalne potrzeby edukacyjne

W rozporządzeniu MEN z dnia 30 kwietnia 2013r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach, w § 3 czytamy:

3. 1. *Pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana uczniowi w przedszkolu, szkole i placówce **polega na rozpoznawaniu i zaspokajaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych ucznia oraz rozpoznawaniu indywidualnych możliwości psychofizycznych ucznia**, wynikających w szczególności:*

- 1) z niepełnosprawności;
- 2) z niedostosowania społecznego;
- 3) z zagrożenia niedostosowaniem społecznym;
- 4) ze szczególnych uzdolnień;
- 5) ze specyficznych trudności w uczeniu się;
- 6) z zaburzeń komunikacji językowej;
- 7) z choroby przewlekłej;
- 8) z sytuacji kryzysowych lub traumatycznych;□
- 9) z niepowodzeń edukacyjnych;
- 10) z zaniedbań środowiskowych związanych z sytuacją bytową ucznia i jego rodziny, sposobem spędzania czasu wolnego i kontaktami środowiskowymi;
- 11) z trudności adaptacyjnych związanych z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanych z wcześniejszym kształceniem za granicą.

Podstawa programowa

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. **w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego** oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012r., poz. 977) stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 22 ust. 2 pkt 2 lit.a i b ustawy z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.)

W rozporządzeniu doprecyzowano, że przedszkola i inne formy wychowania przedszkolnego oraz poszczególni nauczyciele podejmują działania mające na celu zindywidualizowane wspomaganie rozwoju każdego dziecka, stosownie do jego potrzeb i możliwości. Wskazano, że dzieciom niepełnosprawnym wychowanie przedszkolne dostosowuje się ponadto do ich możliwości psychofizycznych i komunikacyjnych oraz tempa rozwoju psychofizycznego. Powyższe regulacje są spójne z przepisami wydanymi na podstawie art. 71b ust. 7 pkt 2 i 3 ustawy o systemie oświaty.

Statut przedszkola

- Szczegółowe zasady rekrutacji dzieci do danego przedszkola powinny być określone w jego **statucie**, zgodnie z 16 ust. 3 załącznika nr 1 do rozporządzenia ministra edukacji narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. Nr 61, poz.624)
- Decyzję o przyjęciu dziecka niepełnosprawnego do wybranej przez rodziców placówki wychowania przedszkolnego podejmuje **dyrektor tej placówki**. Natomiast w przypadku dziecka realizującego roczne obowiązkowe przygotowanie przedszkolne, posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, które zaleca kształcenie dziecka odpowiednio w przedszkolu specjalnym albo w przedszkolu ogólnodostępnym lub integracyjnym, odpowiednią formę kształcenia, na wniosek rodziców, zgodnie z art. 71b ust. 5a ustawy, zapewnia jednostka samorządu terytorialnego właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka, do której zadań własnych należy prowadzenie przedszkoli.
- Wszystkie kwestie związane z zapewnieniem dzieciom niepełnosprawnym odpowiednich warunków podczas pobytu w przedszkolu należą do obowiązków dyrektora, który powinien je uregulować **w uzgodnieniu z organem prowadzącym**. W sytuacji, gdy w przedszkolu jest takie dziecko, dyrektor obowiązany jest przygotować kadrę pedagogiczną i innych pracowników do pracy z nim oraz stałego udzielania pomocy, w tym psychologiczno-pedagogicznej, oraz wsparcia zapewniającego optymalne warunki pobytu, dostosowane do jego indywidualnych potrzeb.

Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka

- **możliwość organizowania wczesnego wspomagania rozwoju dziecka w systemie oświaty od 2005 roku**
- **prowadzone w celu pobudzania psychoruchowego i społecznego rozwoju dziecka**
- **od chwili wykrycia niepełnosprawności do rozpoczęcia nauki w szkole**

Kto rozpoznaje specjalne potrzeby edukacyjne?

Nauczyciele, wychowawcy grup wychowawczych oraz specjaliści w przedszkolu, szkole i placówce rozpoznają odpowiednio indywidualne:

- potrzeby rozwojowe i edukacyjne
- możliwości psychofizyczne uczniów, w tym ich zainteresowania i uzdolnienia

i prowadzą :

- **w przedszkolu – obserwację pedagogiczną** zakończoną analizą i oceną gotowości dziecka do podjęcia nauki w szkole (diagnoza przedszkolna);

Z czyjej inicjatywy udzielana jest pomoc p-p?

- ucznia
- rodziców ucznia
- dyrektora
- nauczyciela, wychowawcy grupy wychowawczej lub specjalisty prowadzącego zajęcia z uczniem
- pielęgniarki środowiska nauczania i wychowania lub higienistki szkolnej
- poradni psychologiczno-pedagogicznej
- asystenta edukacji romskiej
- pomocy nauczyciela
- pracownika socjalnego
- asystenta rodziny
- kuratora sądowego

Kto udziela pomocy?

- **nauczyciel lub specjalista m.in.:**
- **psycholog**
- **pedagog**
- **logopeda**
- **terapeuta pedagogiczny**
- **rehabilitant**

Dostosowanie wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb edukacyjnych dzieci w przedszkolu na podstawie:

- **posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego** – na podstawie tego orzeczenia oraz ustaleń zawartych w indywidualnym programie edukacyjno-terapeutycznym, opracowanym dla ucznia na podstawie przepisów *w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie*
- **posiadającego orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania** – na podstawie tego orzeczenia;
- **posiadającego opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, o specyficznych trudnościach w uczeniu się lub inną opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej** – na podstawie tej opinii;
- **nieposiadającego orzeczenia lub opinii wymienionych powyżej, który objęty jest pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole** – na podstawie ustaleń związanych z udzielaniem mu tej pomocy.

Zadania poradni

- diagnozowanie
- udzielanie pomocy bezpośredniej
- realizacja zadań profilaktycznych oraz wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję przedszkola/szkoły:
  - **rozpoznawanie potrzeb dziecka**
  - **rozwiązywanie problemów dydaktyczno-wychowawczych**
  - **organizowanie i udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej**
  - **opracowanie i realizacja indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych oraz indywidualnych programów zajęć rewalidacyjno-wychowawczych**
  - **wspomaganie przedszkoli, szkół i placówek**

Diagnozowanie dzieci jest prowadzone w szczególności w celu:

- **określenia indywidualnych potrzeb** rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dziecka
- **wyjaśnienia mechanizmów** jego funkcjonowania w odniesieniu do zgłaszanego problemu
- **wskazania sposobu** rozwiązania problemu

Zadania poradni

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana bezpośrednio dzieciom i młodzieży oraz rodzicom polega w szczególności na:

- prowadzeniu terapii dzieci i młodzieży oraz ich rodzin;
- udzielaniu wsparcia dzieciom i młodzieży wymagającym pomocy psychologiczno-pedagogicznej lub pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniu kształcenia i kariery zawodowej;
- udzielaniu pomocy rodzicom w rozpoznawaniu i rozwijaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych dzieci i młodzieży oraz w rozwiązywaniu problemów edukacyjnych i wychowawczych.

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna jest udzielana w szczególności w formie:

- indywidualnych lub grupowych zajęć terapeutycznych dla dzieci i młodzieży;
- terapii rodziny;
- grup wsparcia;
- prowadzenia mediacji;
- interwencji kryzysowej;
- warsztatów;
- porad i konsultacji;
- wykładów i prelekcji;
- działalności informacyjno-szkoleniowej.

Realizacja potrzeb

wczesne wspomaganie rozwoju - przygotowanie dziecka do rozpoczęcia nauki w szkole, wsparcie rodziny ;

orzeczenie - podstawa właściwej organizacji kształcenia dziecka i zapewnienia mu odpowiedniego wsparcia oraz finansowania;

opinia - podstawa określenia trudności i sposobów realizacji potrzeb;

dobre orzeczenie/dobra opinia - dobra diagnoza, wykorzystanie możliwości w zakresie indywidualizacji kształcenia ;

rola poradni - nie kończy się na wydaniu orzeczenia lub opinii ;

współpraca z rodzicami- niezbędna do dobrego funkcjonowania dziecka.